ਕੇਸ ਵੇਰਵੇ

ਆਰ. ਸ੍ਰੀਨਿਵਾਸ

ਬਨਾਮ

ਰਾਜ ਪੰਜਾਬ

(2011 ਦੀ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਪੀਲ ਨੰ. 859)
ਸਤੰਬਰ 06, 2023

[ਵਿਕਰਮ ਨਾਥ ਅਤੇ ਅਹਿਸਾਨੁਦੀਨ ਅਮਾਨੁੱਲਾ, ਜੇ.ਜੇ.]

ਮੁੱਖ ਨੋਟਸ

ਵਿਚਾਰਣ ਲਈ ਮੁੱਦਾ: ਕੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਮੁਲਜ਼ਮ-ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 302 ਅਤੇ 201, ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ ਮੁਕਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਉਲਟਣਾ ਜਾਇਜ਼ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਸੀ ਕਿ ਅਭਿਯੋਜਨ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਆਖਰੀ ਵਾਰ ਮੁਲਜ਼ਮ ਦੀ ਸੰਗਤ ਵਿੱਚ ਵੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਸਬੂਤ – ਪਰਿਸਥਿਤੀਜਨਕ ਸਬੂਤ – ਆਖਰੀ ਵਾਰ ਵੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸਿਦਾਂਤ – ਕਦੋਂ ਨਹੀਂ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ:

ਫੈਸਲਾ: 'ਆਖਰੀ ਵਾਰ ਵੇਖਿਆ ਗਿਆ' ਸਿਦਾਂਤ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਤਦ ਹੀ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇਹ ਸਾਬਤ ਹੋ ਜਾਵੇ ਕਿ ਇਹ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸ਼ੱਕ ਦੇ ਸਾਬਤ ਹੋਇਆ ਹੈ – ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਆਖਰੀ ਵਾਰ ਵੇਖਿਆ ਗਿਆ ਦਾ ਕੋਈ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਸਿਦਾਂਤ ਆਪ ਵਿੱਚ ਹੀ ਸ਼ੱਕ ਵਿੱਚ ਹੈ – ਨਾਲ ਹੀ, ਅਲੇਗਾ ਆਖਰੀ ਵਾਰ ਵੇਖਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਲਾਸ਼ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਵਿੱਚ ਲੰਬਾ ਸਮਾਂ ਦਾ ਅੰਤਰ ਹੈ – ਹੋਰ, ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਤੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਵੱਡਾ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸ ਹੈ- ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦੋਸ਼ ਕਿ ਸਹ-ਦੋਸ਼ੀ ਹੀ ਉਹ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਘਰ ਤੋਂ ਲੈ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਦਕਿ ਦੌਰਾਨ ਬਿਆਨ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਪਤਨੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਭਰਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਮੁਲਜ਼ਮ ਹੀ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਲੈ ਗਿਆ ਸੀ ਇਹ ਬਿਆਨਾਂ ਦੀ ਸਚਾਈ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਮਾਣਿਕਤਾ ਬਾਰੇ ਸ਼ੱਕ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫੀ ਹੈ – ਨਾਲ ਹੀ, ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ, ਦੇਰ ਰਾਤ ਨੂੰ, ਮੁਲਜ਼ਮ ਦੇ ਘਰ ਜਾਣ ਲਈ ਰਾਜ਼ੀ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਇਸ ਦੋਸ਼ ਦੇ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿੱਚ ਵੇਖਿਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਦੋਵਾਂ ਵਿੱਚ ਮਜ਼ਬੂਤ ਵੈਰ ਸੀ, ਤਾਂ ਇਹ ਬਹੁਤ ਹੀ ਅਸੰਭਵ ਲੱਗਦਾ ਹੈ – ਹੋਰ, ਇਹ ਪ੍ਰਤੀਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੇ ਇਹ ਜਾਣਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਕਿੱਥੇ ਗਿਆ ਸੀ ਬਾਵਜੂਦ ਇਸ ਦੇ ਕਿ ਉਹ ਦੋ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦਿਨਾਂ ਲਈ ਲਾਪਤਾ ਸੀ – ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਪਤਨੀ ਨੇ ਯਹਾਂ ਤੱਕ ਗਵਾਹੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸੰਬੰਧ ਸੌਹਾਰਦਪੂਰਣ ਸਨ, ਅਤੇ ਵੈਰ ਦੀ ਕੋਈ ਸੰਕੇਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ – ਇਸ ਲਈ, ਹੋਰ ਸਹਾਇਕ ਟੁਕੜਿਆਂ ਦੀ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ

ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੀ ਸਿਲਸਿਲਾ ਇੰਨੀ ਪੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਸਿਰਫ ਇਕ ਹੀ ਨਤੀਜਾ ਕੱਢਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੋਸ਼ੀ ਹੈ - ਅਜਿਹੇ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣਾ ਅਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਸਿਲਸਿਲਾ ਅਧੂਰਾ ਹੈ - ਦੋਸ਼ਮੁਕਤੀ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਦੋਸ਼ੀ 'ਤੇ ਹੈ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਸ਼ੱਕ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਲਾਭ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਅਭਿਯੋਗ ਨੂੰ - ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਫੈਸਲਾ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਅਭਿਆਸ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ - ਦੋਸ਼ਮੁਕਤੀ - ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਖਲ:

ਫੈਸਲਾ: ਇਕ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ, ਦੋਸ਼ਮੁਕਤੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਯਾਦ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਹੱਕ

ਵਿੱਚ ਦੁੱਗਣਾ ਅਨੁਮਾਨ ਹੈ - ਜਦੋਂ ਦੋ ਵਿਚਾਰ ਸੰਭਵ ਹਨ, ਉਹ ਜੋ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਉਸ 'ਤੇ ਝੁਕਾਉ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ - ਫੌਜਦਾਰੀ ਕਾਨੂੰਨ।

ਹਵਾਲਿਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਹਵਾਲਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ

ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੀ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਕਾਸ਼ੀ ਰਾਮ, (2006) 12 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 254 : [2006] 8 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 501 - ਫੈਸਲਾ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ।

ਕਨ੍ਹੈਯਾਲਾਲ ਬਨਾਮ ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੀ ਰਾਜ, (2014) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 715 : [2014] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 744; ਕਰਨੀ ਬਨਾਮ ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੀ ਰਾਜ, (2011) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 550 : [2015] 10 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 768; ਛੋਟਾਕੂ ਬਨਾਮ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਰਾਜ, (2023) 6 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 742; ਲਕਸ਼ਮਣ ਪ੍ਰਸਾਦ ਬਨਾਮ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਰਾਜ, (2023) 6 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 939; ਚੰਦਰੱਪਾ ਬਨਾਮ ਕਰਨਾਟਕ ਦੀ ਰਾਜ, (2007) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 415 : [2007] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 630; ਜਾਫਰਹੁਮੀਨ ਬਨਾਮ ਕੇਰਲ ਦੀ ਰਾਜ, (2022) 8 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 440 - ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਸ਼ਰਦ ਬਿਰਧੀਚੰਦ ਸਰਦਾ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀ ਰਾਜ, (1984) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 116 : [1985] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 88; ਸ਼ੈਲੇਸ਼ਭਾਈ ਰਾਜਦੇਵ ਪਾਵਸਾਨ ਬਨਾਮ ਗੁਜਰਾਤ ਦੀ ਰਾਜ, (2020) 14 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 750 : [2019] 14 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 270; ਸੁਰੇਸ਼ ਥਿਮੱਪਾ ਸ਼ੈੱਟੀ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀ ਰਾਜ, 2023 ਆਈ.ਐਨ.ਐਸ.ਸੀ. 749 - ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਹੋਰ ਕੇਸ ਵੇਰਵੇ ਸਮੇਤ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

ਆਰਡਰ ਅਤੇ ਹਾਜ਼ਰੀਆਂ

ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਪੀਲੀ ਅਧਿਕਾਰਤਾ: ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 859 ਦੀ 2011.

20.10.2010 ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਵਾਲੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਆਫ ਕਰਨਾਟਕ ਐਟ ਬੈਂਗਲੋਰ ਵਿੱਚ ਸੀਆਰਲ. ਏ. ਨੰਬਰ 1952 ਦੀ 2005 ਦੇ ਫੈਸਲਾ ਅਤੇ ਆਰਡਰ ਤੋਂ।

ਪੇਸ਼ਕਾਰੀਆਂ:

ਮਿਸ ਕਿਰਨ ਸੂਰੀ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ, ਐਸ. ਜੇ. ਅਮਿਤ, ਮਿਸ ਐਸ਼ਵਰਿਆ ਕੁਮਾਰ, ਮਿਸ ਵਿਦੁਸ਼ੀ ਗਰਗ, ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਕੁਮਾਰ ਬੀ., ਪੁਰੁਸ਼ੋਤਮ ਰੈੱਡੀ, ਡਾ. (ਮਿਸਿਜ) ਵਿਪਿਨ ਗੁਪਤਾ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ।

ਅਮਨ ਪੰਵਾਰ, ਏ.ਏ.ਜੀ., ਵੀ. ਐਨ. ਰਾਘੁਪਤੀ, ਮਨੇਂਦਰ ਪਾਲ ਗੁਪਤਾ, ਸ਼ਿਵਮ ਸਿੰਘ ਬਘੇਲ, ਵਰੁਣ ਵਰਮਾ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਜਵਾਬੀ ਲਈ।

ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦਾ ਫੈਸਲਾ / ਹੁਕਮ

ਫੈਸਲਾ

ਅਹਸਾਨੁਦੀਨ ਅਨਮੁੱਲਾ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ।

ਪਾਰਟੀਆਂ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਗਿਆ।

2. ਇਹ ਮੌਜੂਦਾ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਪੀਲ, ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ (ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਪੀਲਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ) ਐਕਟ, 1970 ਅਧੀਨ, 20.10.2010 ਨੂੰ ਕਰਨਾਟਕ ਦੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਬੈਂਗਲੁਰੂ (ਇਸਨੂੰ ਅੱਗੇ "ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ" ਕਿਹਾ

ਜਾਵੇਗਾ) ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅੰਤਿਮ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਹੁਕਮ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਹੈ, ਜਿਥੇ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਰਾਜ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਸੀ।

ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਿਜ਼ਮ:

3. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਦੇ ਨਾਲ ਸਹਿ-ਦੋਸ਼ੀ ਸੀ। ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੌਰਾਨ, ਦੋਵੇਂ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਕਰਨਾਟਕ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਦੀ ਪੂਰਨਤਾ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ, 1860 (ਇਸਨੂੰ ਅੱਗੇ "ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ." ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ) ਦੀ ਧਾਰਾ 3021 ਅਧੀਨ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਹੈ।

4. ਅਭਿਯੋਗ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਅਨੁਸਾਰ, 03.01.2002 ਨੂੰ ਲਗਭਗ 4:30 ਵਜੇ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ, ਇੱਕ ਪਛਾਣ ਨਾ ਹੋਈ ਮ੍ਰਿਤਕ ਪੁਰਸ਼ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ (ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.1) ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਖੇਤ ਵਿੱਚ ਮਿਲੀ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੁਲਿਸ ਨਾਲ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਵਾਈ ਗਈ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ, ਲਾਸ਼ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨੱਪਾ ਵਜੋਂ ਹੋਈ। ਇਲਜ਼ਾਮ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 1 (ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਇੱਥੇ) ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 2 ਨੇ ਇੱਕ ਸਾਂਝੀ ਮਨਸ਼ਾ ਨਾਲ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਮਾਰਿਆ। ਮੋਟਿਵ ਇਹ ਦੱਸੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਭੈਣ ਨਾਲ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਜ਼ਦੀਕੀਆਂ ਵਿਕਸਿਤ ਕੀਤੀਆਂ ਸਨ। ਇਲਜ਼ਾਮ ਹੈ ਕਿ ਦੋਵੇਂ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੇ ਪੈਟਰੋਲ ਪਾ ਕੇ ਲਾਸ਼ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲਗਾ ਕੇ ਸਬੂਤ ਨਸ਼ਟ ਕਰਨ ਦੀ ਵੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਅਭਿਯੋਗ ਨੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ-ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.1 ਸਮੇਤ 12 ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ।

5. ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੌਰਾਨ, ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਸੈਸ਼ਨਜ ਜੱਜ, ਬੈਂਗਲੋਰ ਗ੍ਰਾਮੀਣ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ, ਬੈਂਗਲੋਰ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਮਿਤੀ 09.06.2005 ਨੂੰ ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੂੰ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 302 ਅਤੇ 201 ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧਾਂ ਤੋਂ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿ ਅਭਿਯੋਜਨ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਆਖਰੀ ਵਾਰ ਮੁਲਜ਼ਮ ਦੀ ਸੰਗਤ ਵਿੱਚ ਵੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਗੈਰ-ਅਦਾਲਤੀ ਕਬੂਲਨਾਮਾ ਵੀ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ।

6. 09.06.2005 ਦੇ ਫੈਸਲਾ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਦੁਖੀ ਹੋ ਕੇ, ਕਰਨਾਟਕ ਦੀ ਰਾਜ ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅੱਗੇ ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 1952 ਦੀ 2005 ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਵਿਵਾਦਿਤ ਫੈਸਲਾ ਨਾਲ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪਲਟ ਦਿੱਤਾ ਜਦਕਿ ਸਹ-ਮੁਲਜ਼ਮ-ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੰਬਰ 2 (ਇਥੇ "A2" ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਵੇਗਾ) ਖਿਲਾਫ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਹੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀਆਂ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀਆਂ:

7. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਆਧਾਰ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਅਧਾਰਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕਾਰਨ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮਝਦਾਰ ਹਨ ਕਿ ਅਭਿਯੋਜਨ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 302 ਅਤੇ 201ਦੇ ਅਧੀਨ ਮੁਲਜ਼ਮ ਖਿਲਾਫ ਆਪਣਾ ਮਾਮਲਾ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਉਲਟਾਉਣ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਜਦੋਂ ਕਿ A2 ਦੇ ਬਰੀ ਹੋਣ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਭੂਮਿਕਾ ਇੱਕੋ ਜਿਹੀ ਹੈ।

8. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਾਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇਲਜ਼ਾਮ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਲਲੇਖ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦੋਸ਼ ਇਹ ਸੀ ਕਿ A2 ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਸੀ ਜੋ ਕਿਸਮਤ ਵਾਲੀ ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਦੋ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਘਰ ਆਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਬਹਾਨੇ ਨਾਲ ਉਸ ਨੂੰ ਲੈ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਪਿਤਾ ਉਸ ਨੂੰ ਮਿਲਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦਕਿ ਗਵਾਹੀ ਦੌਰਾਨ, PW3 ਅਤੇ PW8 ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਹੀ ਸੀ ਜੋ ਆਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਗਿਆ ਸੀ।

9. ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਾਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਹ ਬਹੁਤ ਮੌਲਿਕ ਪਹਿਲੂ ਜੋ ਅਖੀਰ ਵਿੱਚ ਦੇਖੇ ਜਾਣ ਦੀ ਥਿਊਰੀ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਦਲ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਵਿੱਚ ਨਤੀਜਾ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਬਰੀਕਾਰੀ ਦੇ ਉਲਟ ਦਾ ਇਕੋ ਆਧਾਰ ਹੈ। ਇਹ ਦਾਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਆਖਰੀ ਵਾਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਸੰਗਤ ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ ਜਾਣ ਦਾ ਇਕੋ ਮਾਧਿਅਮ PW10 ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਸੀ, ਉਹ ਵੀ ਪੁਲਿਸ ਅੱਗੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਅਤਿਰਿਕਤ-ਨਿਆਇਕ ਕਬੂਲਨਾਮੇ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਜਦੋਂ PW10 ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੌਰਾਨ ਵਿਰੋਧੀ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਦਾਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ PW10 ਦੀ ਗਵਾਹੀ 'ਤੇ ਅਜਿਹੀ ਖੋਜ ਅਤੇ ਨਿਰਭਰਤਾ ਗਲਤ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਦਾਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਕਥਿਤ ਬਰਾਮਦਗੀ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਖੂਨ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦਾ ਸੀ, ਇਸ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਫੋਰੈਂਸਿਕ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ PW10 ਤੋਂ ਪੈਟਰੋਲ ਖਰੀਦਣ ਦੀ ਥਿਊਰੀ, ਜੋ ਕਿ ਵਿਰੋਧੀ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ, ਵੀ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸੰਦੇਹ ਦਾ ਲਾਭ ਦੇਣ ਲਈ ਕਾਫੀ ਹੈ।

10. ਇਹ ਵੀ ਦਾਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਪਤਨੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਗਵਾਹੀ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਚਕਾਰ ਸੌਹਾਰਦਪੂਰਣ ਸੰਬੰਧ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਮਜ਼ਬੂਤ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਦੀ ਥਿਊਰੀ ਵੀ ਨਕਾਰੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

11. ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਦੋਵਾਂ ਪਾਸਿਓਂ ਇੰਨੀ ਮਜ਼ਬੂਤ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਹੁੰਦੀ, ਤਾਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਦੇਰ ਰਾਤ ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਘਰ ਜਾਣ ਦਾ ਕੋਈ ਮੌਕਾ ਨਾ ਹੁੰਦਾ। ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਉਣ ਵਾਲੇ ਦਾਅਵੇ(ਆਂ) ਦੀ ਝੂਠਤਾ ਦਾ ਇੱਕ ਮਜ਼ਬੂਤ ਸੰਕੇਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਪਤਨੀ ਨੇ ਗਵਾਹੀ ਦੌਰਾਨ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੋ-ਤਿੰਨ ਦਿਨਾਂ ਲਈ ਵਾਪਸ ਨਾ ਆਇਆ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਕੋਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਵਹਾਰ ਲਈ ਬਹੁਤ ਧੁੰਦਲਾ ਕਾਰਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਭੂਤਕਾਲ ਵਿੱਚ ਵੀ ਉਹ (ਮ੍ਰਿਤਕ) ਦੋ-ਤਿੰਨ ਦਿਨਾਂ ਲਈ ਚਲਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ।

ਰਾਜ-ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਦੇ ਦਾਅਵੇ:

12. ਰਾਜ ਲਈ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲ ਨੇ, ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਲਈ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਕੋਲ ਇੱਕ ਮਜ਼ਬੂਤ ਮਕਸਦ ਸੀ। ਰਾਜ ਲਈ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਰਾਜਸਥਾਨ ਬਨਾਮ ਕਾਸ਼ੂ ਰਾਮ, (2006) 12 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 254, ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 19-23 ਵਿੱਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ, ਇਸ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਲਈ ਕਿ ਇੱਕ ਵਾਰ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਵਜੋਂ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਮ੍ਰਿਤਕ ਆਖਰੀ ਵਾਰ ਵੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਦੋਸ਼ੀ 'ਤੇ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਰ ਹੈ ਕਿ ਪੀੜਤ ਕਿੱਥੇ ਗਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਘਟਨਾ ਕਿਵੇਂ ਵਾਪਰੀ:

‘19. ਰਾਜ ਲਈ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਅਸੀਂ ਇਹ ਦੇਖ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਕੀ ਧਾਰਾ 106 ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਨਤੀਜੇ ਦਾ ਨਿਰਣਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਇੱਕ ਸਵਾਲ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਤੈਅ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ’। ਇਹ ਅਖੀਰ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਅਤੇ, ਇਸ ਲਈ, ਹਰ ਕੇਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

20. ਜੋਸਫ ਬਨਾਮ ਕੇਰਲ ਰਾਜ ((2000) 5 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 197 : 2000 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. (ਕ੍ਰਿ) 926) ਵਿੱਚ ਤੱਥ ਇਹ ਸਨ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਇੱਕ ਸਕੂਲ ਦਾ ਕਰਮਚਾਰੀ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਗ੍ਰੇਸੀ, ਮ੍ਰਿਤਕ, ਦੀਆਂ ਭੈਣਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਦਾ ਪਤੀ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਿਆਂ ਸੇਂਟ ਮੇਰੀਜ਼ ਕਾਨਵੈਂਟ ਵਿੱਚ ਗਿਆ ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਨੌਕਰੀ ਕਰਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਝੂਠੇ ਬਹਾਨੇ 'ਤੇ ਕਿ ਉਸਦੀ ਮਾਂ ਬੀਮਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਸਨੂੰ ਕਾਨਵੈਂਟ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਸਿਸਟਰ, ਪੀ.ਡਬਲਿਊ. 5 ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਲੈ ਗਿਆ। ਅਭਿਯੋਗ ਦਾ ਕੇਸ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਨਾ ਸਿਰਫ ਉਸਦਾ ਬਲਾਤਕਾਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਗਹਿਣੇ ਲੁੱਟੇ, ਸਗੋਂ ਉਸਨੂੰ ਰੇਲ ਦੀ ਪਟੜੀ 'ਤੇ ਵੀ ਲਿਟਾ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਗੁਜ਼ਰਦੀ ਟ੍ਰੇਨ ਦੁਆਰਾ ਕੁਚਲੀ ਜਾਵੇ। ਇਹ ਵੀ ਇੱਕ ਤੱਥ ਵਜੋਂ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਆਖਰੀ ਵਾਰ ਸਿਰਫ ਉਸਦੀ ਸੰਗਤ ਵਿੱਚ ਜਿਉਂਦਾ ਵੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ; ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਜਾਣਕਾਰੀ 'ਤੇ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਗਹਿਣੇ, ਜੋ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ. 11 ਨੂੰ ਵੇਚੇ ਸਨ, ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸਬੂਤ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਗਹਿਣੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੇ ਪਾਏ ਹੋਏ ਸਨ ਜਦੋਂ ਉਹ ਕਾਨਵੈਂਟ ਨਾਲ

ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨਾਲ ਗਈ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਧਾਰਾ 313 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਅਧੀਨ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਅਪਰਾਧ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਅਪਰਾਧਮੁਕਤ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਨ ਜਾਂ ਸਫਾਈ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ, ਸਭ ਕੁਝ ਦੇ ਪੂਰਨ ਇਨਕਾਰ ਦੇ ਜ਼ਿੱਦੀ ਰਵੱਈਏ ਨਾਲ। ਅਜਿਹੇ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਪਿੱਛੋਕੜ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ: (ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਪੰਨਾ 205, ਪੈਰਾ 14)

"ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਸੰਬੰਧਾਂ ਦੇ ਤੱਥ ਸਿਰਫ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਹੀ, ਜੇਕਰ ਸਮਝਾਏ ਜਾ ਸਕਦੇ ਸਨ, ਤੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ, ਉਹ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਤੇ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਵਿੱਚ ਸਨ। ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ, ਬਚਾਅ ਦੀ ਦਲੀਲ ਦੀ ਝੂਠ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਝੂਠੇ ਜਵਾਬਾਂ ਤੋਂ, ਜਦੋਂ ਪੁੱਛਿਆ ਗਿਆ, ਅਜਿਹੇ ਜਵਾਬਾਂ ਨਾਲ ਗੁੰਮ ਕੜੀਆਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਲੱਭਿਆ ਜੋ ਅਪਰਾਧ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਜੋੜਨ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਪਰਿਸਥਿਤੀਆਂ ਦੀ ਚੇਨ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀਆਂ ਸਨ (ਦੇਖੋ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਸੁਰੇਸ਼ (2000) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 471 : 2000 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. (ਕ੍ਰਿ) 263)। ਉਸ ਗੁੰਮ ਕੜੀ ਨੂੰ ਜੋੜਨਾ ਜੋ ਦੋਸ਼ੀ-ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਪਾਉਂਦੇ ਹਾਂ ਜੋ ਹਰ ਇੱਕ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਅਤੇ ਸਿੱਧੀ ਨਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਮੁਹੱਈਆ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜੋ, ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ; ਸਾਬਤ ਹੋਏ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਪਰਯਾਪਤ ਅਤੇ ਤਰਕਸੰਗਤ ਯਕੀਨ ਨਾਲ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਗ੍ਰੇਸੀ ਦੀ ਮੌਤ ਅਤੇ ਮੌਤ ਦੇ ਕਾਰਨ ਨਾਲ ਜੋੜਦੇ ਹਨ।"

21. ਰਾਮ ਗੁਲਾਮ ਚੌਧਰੀ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ [(2001) 8 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 311 : 2001 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. (ਕ੍ਰਿ) 1546] ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਸਾਬਤ ਹੋਏ ਤੱਥ ਇਹ ਸਨ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਲੜਕੇ 'ਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਓਂ ਦੁਆਰਾ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨਾਲ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਨੇ ਐਲਾਨਿਆ ਕਿ ਲੜਕਾ ਅਜੇ ਵੀ ਜਿਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮਾਰ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਛਾਤੀ 'ਤੇ ਇੱਕ ਚੁੰਨੀ/ਦੁਪੱਟਾ ਲਾਇਆ ਗਿਆ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਓਂ ਨੇ ਲੜਕੇ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਚਲੇ ਗਏ ਜੋ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਿਉਂਦਾ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ। ਅਪੀਲਕਰਤਾਓਂ ਨੇ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਲੜਕੇ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੀ ਕੀਤਾ। ਸਵਾਲ ਉੱਠਿਆ ਕਿ ਕੀ ਅਜਿਹੇ ਤੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 106 ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ: (ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਪੰਨਾ 320, ਪੈਰਾ 24)

"ਕਿਸੇ ਵਿਆਖਿਆ ਦੀ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ, ਅਤੇ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਓਂ ਨੇ ਲੜਕੇ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਓਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਅਗਵਾ ਕਰਕੇ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਇਹ ਅਪੀਲਕਰਤਾਓਂ ਲਈ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਨ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਉਸ ਨਾਲ ਉਸ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੀ ਕੀਤਾ। ਜਦੋਂ ਅਗਵਾਕਾਰਾਂ ਨੇ ਉਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਛੁਪਾਈ, ਤਾਂ ਇਹ ਮਾਨਣ ਦਾ ਹਰ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਲੜਕੇ ਨੂੰ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਭਾਵੇਂ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 106 ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਹੋਣ ਦੇ ਸਬੂਤ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦੇ ਪ੍ਰੋਸੀਕਿਊਸ਼ਨ ਦੇ ਬੋਝ ਨੂੰ ਹਲਕਾ ਕਰਨ ਲਈ ਇਰਾਦਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਪਰ ਇਹ ਧਾਰਾ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਪ੍ਰੋਸੀਕਿਊਸ਼ਨ ਨੇ ਅਜਿਹੇ ਤੱਥ ਸਾਬਤ ਕੀਤੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਮੌਤ ਬਾਰੇ ਇੱਕ ਤਰਕਸੰਗਤ ਅਨੁਮਾਨ ਖਿੱਚਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾਓਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਖਾਸ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਨਾਤੇ ਇੱਕ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ ਜੋ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਵੱਖਰਾ ਅਨੁਮਾਨ ਖਿੱਚਣ ਲਈ ਲੈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।"

22. ਸਹਾਦੇਵਨ ਬਨਾਮ ਰਾਜ [(2003) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 534 : 2003 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. (ਕ੍ਰਿ) 382] ਵਿੱਚ ਅਭਿਯੋਜਨ ਨੇ ਇਹ ਤੱਥ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ 5-3-1985 ਦੀ ਸਵੇਰ ਤੋਂ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ 5 ਵਜੇ ਤੱਕ ਉਸ ਦਿਨ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਸੰਗਤ ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੱਦੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਘਰ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਦੀ ਲਾਸ਼ 6-3-1985 ਦੀ ਸਵੇਰ ਵਿੱਚ ਮਿਲੀ। ਅਜਿਹੇ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ: (ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਪੰਨਾ 543, ਪੈਰਾ 19)

"ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ 'ਤੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰਨ ਲਈ ਇਹ ਦੱਸਣ ਕਿ ਕਿਵੇਂ, ਕਿੱਥੇ ਅਤੇ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਾਡੀਵੇਲੂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸੰਗਤ ਛੱਡੀ। ਇਹ ਉਸ ਸਿਧਾਂਤ 'ਤੇ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਵਿਅਕਤੀ ਦੂਜੇ ਦੀ ਸੰਗਤ ਵਿੱਚ ਆਖਰੀ ਵਾਰ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ; ਜੇਕਰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਗੁੰਮ ਹੋ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਹ ਆਖਰੀ ਵਾਰ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਨੂੰ ਇਹ ਦੱਸਣਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿ ਉਹ ਕਿਹੜੀਆਂ ਪਰਿਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵਿੱਛੜੇ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਇਹ ਭਾਰ ਉਤਾਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੇ ਹਨ। ਧਾਰਾ 313 ਕ੍ਰਿਪੀਸੀ ਅਧੀਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮੁਕਾਮ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਹੈ।"

23. ਅਧਿਕਾਰਤਾਵਾਂ ਨਾਲ ਗੁਣਾ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਿਧਾਂਤ ਅਚਰਜ ਨਾਲ ਸਥਾਪਿਤ ਹੈ। ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 106 ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਸਪਸ਼ਟ ਅਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤੱਥ ਨੂੰ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਵਿੱਚ ਹੋਣ 'ਤੇ, ਉਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਰ ਉਸ 'ਤੇ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨਾਲ ਆਖਰੀ ਵਾਰ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈਵੇ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਸਪਸ਼ਟੀਕਰਨ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਿਵੇਂ ਅਤੇ ਕਦੋਂ ਵਿੱਛੜੇ। ਉਸ ਨੂੰ ਇਕ ਅਜਿਹਾ ਸਪਸ਼ਟੀਕਰਨ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸੰਭਵ ਅਤੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀਕਰਨਯੋਗ ਲੱਗੇ। ਜੇਕਰ ਉਹ ਇੰਹ ਨਾ ਕਰੇ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣਾ ਭਾਰ ਉਤਾਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੇ। ਜੇਕਰ ਉਹ ਆਪਣੇ ਖਾਸ ਜਾਣਕਾਰੀ ਵਾਲੇ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਸਪਸ਼ਟੀਕਰਨ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 106 ਦੁਆਰਾ ਉਸ 'ਤੇ ਪਾਏ ਗਏ ਭਾਰ ਨੂੰ ਉਤਾਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਪਰਿਸਥਿਤੀਜਨਕ ਸਬੂਤ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਇਕ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜੇਕਰ ਦੋਸ਼ੀ ਆਪਣੇ 'ਤੇ ਲਾਏ ਗਏ ਭਾਰ ਨੂੰ ਉਤਾਰਨ ਦਾ ਉਚਿਤ ਸਪਸ਼ਟੀਕਰਨ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ, ਤਾਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਖਿਲਾਫ ਸਾਬਤ ਕੀਤੀਆਂ ਪਰਿਸਥਿਤੀਆਂ ਦੀ ਲੜੀ ਵਿੱਚ ਇਕ ਵਾਧੂ ਕੜੀ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 106 ਇਕ ਆਪਰਾਧਿਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤ ਦਾ ਭਾਰ ਸਥਾਨਾਂਤਰਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ, ਜੋ ਹਮੇਸ਼ਾ ਅਭਿਯੋਜਨ 'ਤੇ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਉਸ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਦੋਸ਼ੀ ਆਪਣੇ ਖਾਸ ਜਾਣਕਾਰੀ ਵਾਲੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਕੋਈ ਚਾਨਣ ਨਹੀਂ ਪਾਉਂਦਾ ਅਤੇ ਜੋ ਉਸ ਦੀ ਬੇਗੁਨਾਹੀ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਿਧਾਂਤ ਜਾਂ ਅਨੁਮਾਨ ਨੂੰ ਸਮਰਥਨ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੇ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਉਸ ਦੇ ਕੋਈ ਵੀ ਸਪਸ਼ਟੀਕਰਨ ਨਾ ਦੇਣ ਨੂੰ ਇਕ ਵਾਧੂ ਕੜੀ ਵਜੋਂ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੋ ਚੇਨ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਨੈਣਾ ਮੁਹੰਮਦ, ਰੀ. ਵਿੱਚ ਸੰਖੇਪ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ, ਤਰਕ ਅਤੇ ਨਿਸਕਰਸ਼:

13. ਵਿਰੋਧੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀਆਂ 'ਤੇ ਗੌਰਫਿਕਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੀ ਕੁੱਲਤਾ ਨੂੰ ਧਿਆਨ 'ਚ ਰੱਖਦਿਆਂ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਫੈਸਲਾ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦੋਸ਼ ਅਤੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ 'ਚ ਵੱਡਾ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸ ਹੈ - ਖਾਸ ਦੋਸ਼ ਕਿ A2 ਉਹ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਘਰ ਤੋਂ ਲੈ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਦਕਿ ਗਵਾਹੀ ਦੌਰਾਨ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਪਤਨੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਭਰਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਲੈ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਜਿਹੇ ਬਿਆਨਾਂ ਦੀ ਸੱਚਾਈ ਅਤੇ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕਤਾ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਸ਼ੱਕ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ, ਰਾਤ ਦੇਰ ਨਾਲ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਘਰ ਜਾਣ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਇਸ ਦੋਸ਼ ਦੇ ਪਿਛੋਕੜ 'ਚ ਵੇਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਵਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਮਜਬੂਤ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਸੀ, ਤਾਂ ਇਹ ਬਹੁਤ ਹੀ ਅਸੰਭਵ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਹਾਲਾਤ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਅਪਰਾਧ 'ਚ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਬਾਰੇ ਸ਼ੱਕ ਪੈਦਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਦੋਂ ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ 'ਚ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੋ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦਿਨਾਂ ਲਈ ਲਾਪਤਾ ਸੀ, ਫਿਰ ਵੀ ਨਾ ਤੋ ਉਸ ਦੀ ਪਤਨੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਸ ਦਾ ਭਰਾ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਲਾਪਤਾ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਪ੍ਰਤੀਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਕੋਈ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਕਿੱਥੇ ਗਿਆ ਸੀ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਪਤਨੀ ਨੇ ਗਵਾਹੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸੰਬੰਧ ਚੰਗੇ ਸਨ, ਅਤੇ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਦੀ ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ।

14. ਰਾਜ ਵੱਲੋਂ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ('ਕਾਸ਼ੀ ਰਾਮ [ਸੁਪਰਾ]') ਨੂੰ ਇਸ ਸਾਦੇ ਕਾਰਨ ਲਈ ਮੌਜੂਦਾ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ 'ਚ ਪ੍ਰਾਸੰਗਿਕ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਉਸ ਮਾਮਲੇ 'ਚ, 'ਆਖਰੀ ਵਾਰ ਵੇਖੇ ਜਾਣ' ਦਾ ਤੱਥ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਵਿਚਕਾਰ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ, ਜਿਸ ਦੀ ਸੰਗਤ 'ਚ ਪੀੜਤ ਆਖਰੀ ਵਾਰ ਵੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਹ ਦੱਸਣਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿ ਕੀ ਹੋਇਆ। ਜਦਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ 'ਚ, ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਅਸਲ 'ਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨਾਲ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਦੀ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇਹ ਮਿਲੀ ਸੀ, ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ, ਜਿਵੇਂ ਕਾਨੂੰਨ 'ਚ ਲੋੜ ਹੈ। 'ਕਾਸ਼ੀ ਰਾਮ (ਸੁਪਰਾ)' 'ਚ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ, ਇਸ ਤੋਂ ਅਗਲੇ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 'ਚ ਸਪਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:

"24. ਰਾਜ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੀ ਇਸ ਦਲੀਲ ਵਿੱਚ ਕਾਫੀ ਜੋਰ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਵਾਬੀ ਨੂੰ ਆਖਰੀ ਵਾਰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨਾਲ ਵੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਉਸ 'ਤੇ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਰ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੀ ਹੋਇਆ; ਚੂੰਕਿ ਉਹ ਤੱਥ ਉਸ ਦੇ ਖਾਸ ਜਾਣਕਾਰੀ ਵਿੱਚ ਸਨ। ਚੂੰਕਿ, ਜਵਾਬੀ ਇਸ ਨੂੰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ, ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 106 ਦੁਆਰਾ ਉਸ 'ਤੇ ਪਾਏ ਗਏ ਭਾਰ ਨੂੰ ਉਤਾਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਹਾਲਾਤ, ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਨੂੰ ਬਿਨਾ ਕਿਸੇ ਸ਼ੱਕ ਦੇ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੀ ਚੇਨ ਵਿੱਚ ਗੁੰਮ ਕੜੀ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਦਾ ਹੈ।"

(ਜੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

15. ਇਸ ਲਈ, ਦੋਸ਼ੀ 'ਤੇ ਭਾਰ ਤਾਂ ਤਭੀ ਆਉਣਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਆਖਰੀ ਵਾਰ ਵੇਖੇ ਜਾਣ ਦੀ ਥਿਊਰੀ ਸਥਾਪਿਤ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਦੁਹਰਾਉਣ ਦੀ ਕੀਮਤ 'ਤੇ, ਇਹ ਖੁਦ ਵਿੱਚ ਸ਼ੱਕ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਬਾਅਦ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਧਿਆਨ ਦੇਵਾਂਗੇ:

(a) ਕਨ੍ਹੈਯਾ ਲਾਲ ਬਨਾਮ ਰਾਜਸਥਾਨ ਰਾਜ, (2014) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 715, ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ:

"12. ਆਖਰੀ ਵਾਰ ਇੱਕੱਠੇ ਵੇਖੇ ਜਾਣ ਦੀ ਹਾਲਤ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਨਤੀਜੇ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਲੈ ਜਾਂਦੀ ਕਿ ਅਪਰਾਧ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਦੋਸ਼ੀ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧ ਵਿੱਚ ਸੰਬੰਧ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕੁਝ ਹੋਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਿਰਫ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਨਾ ਦੇਣਾ, ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰਿਤ ਮਤ ਵਿੱਚ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਖਿਲਾਫ ਦੋਸ਼ ਦੇ ਸਬੂਤ ਨੂੰ ਅਗਵਾਈ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦਾ।"

(ਜੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

(b) ਨਿਜ਼ਾਮ ਬਨਾਮ ਰਾਜਸਥਾਨ ਰਾਜ, (2016) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 550, ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ਼ 16-18 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਚਰਚਾ, ਕਾਸ਼ੀ ਰਾਮ (ਸੁਪਰਾ) ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ:

"16. ਉਪਰੋਕਤ ਦੇ ਚਾਨਣ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਦੇਖਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਹੇਠਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ "ਆਖਰੀ ਵਾਰ ਵੇਖੇ ਜਾਣ ਦੀ ਥਿਊਰੀ" ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਉਪਰੋਕਤ ਚਰਚਾ ਤੋਂ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਮਨੋਜ ਨੂੰ 23-1-2001 ਨੂੰ ਟਰੱਕ DL 1 G 9345 ਵਿੱਚ ਚਲੇ ਜਾਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਮਨੋਜ ਦੀ ਲਾਸ਼ 26-1-2001 ਨੂੰ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਅਭਿਯੋਗ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਆਖਰੀ ਵਾਰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨਾਲ ਵੇਖੇ ਗਏ ਸਨ ਪਰ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੇ ਮਨੋਜ ਨਾਲ ਕੀ ਹੋਇਆ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ਵਸਨੀਯ, ਤਰਕਸੰਗਤ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ। ਇਹ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਕਿ ਸਿਰਫ ਜੇ ਅਭਿਯੋਗ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸਬੂਤਾਂ ਨਾਲ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਆਖਰੀ ਵਾਰ ਜਿਉਂਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਸੰਗਤ ਵਿੱਚ ਵੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਖਿਲਾਫ ਇੱਕ ਤਰਕਸੰਗਤ ਨਤੀਜਾ ਕੱਢਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਫਿਰ ਹੀ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 106 ਅਧੀਨ ਦੋਸ਼ੀ 'ਤੇ ਭਾਰ ਸ਼ਿਫਟ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

17. ਸੈਕਸ਼ਨ 313 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਅਧੀਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਦੌਰਾਨ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਮਨੋਜ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਟਰੱਕ ਨੰਬਰ ਡੀ.ਐਲ 1 ਜੀ ਏ 5345 ਵਿੱਚ ਯਾਤਰਾ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਮਨੋਜ ਦਾ ਸਰੀਰ 26-1-2001 ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਬਰਾਮਦ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਮਨੋਜ ਨੂੰ ਟਰੱਕ ਨੰਬਰ ਡੀ.ਐਲ 1 ਜੀ ਏ 5345 ਵਿੱਚ ਛੱਡਣ ਅਤੇ ਸਰੀਰ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚਲਾ ਅੰਤਰ ਇੰਨਾ ਛੋਟਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਖਿਲਾਫ ਕੋਈ ਅਨੁਮਾਨ ਖਿੱਚਿਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਸ ਮੋੜ 'ਤੇ, ਸਬੂਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੋਰ ਪਹਿਲੂ ਨੂੰ ਨੋਟ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਸ਼ਹਜ਼ਾਦ ਖਾਨ (ਪੀਡਬਲਿਊ 4) ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਬਿਆਨ ਅਨੁਸਾਰ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਅੰਗ (ਲਿੰਗ) ਨੂੰ ਰੱਸੀ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਨੱਕ ਤੋਂ ਖੂਨ ਨਿਕਲ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮਨੀਆ ਪਿੰਡ, ਜਿਥੇ ਮਨੋਜ ਦਾ ਸਰੀਰ ਬਰਾਮਦ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਨੂੰ ਵੇਸ਼ਵਾਵ□ਤੀ ਲਈ ਇੱਕ ਮਸ਼ਹੂਰ ਜਗ੍ਹਾ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਥੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਖੇਤਰਾਂ ਤੋਂ ਲੋਕ ਮਜ਼ੇ ਲਈ ਆਉਂਦੇ ਹਨ।

18. ਮਨੋਜ ਨੂੰ ਟਰੱਕ ਵਿੱਚ ਛੱਡਣ ਅਤੇ ਸਰੀਰ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚਲੇ ਅੰਤਰ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਜਿਸ ਪਰਿਸਥਿਤੀ ਅਤੇ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਸਰੀਰ ਬਰਾਮਦ ਹੋਇਆ, ਉਸ ਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ, ਹੋਰਾਂ ਦੇ ਦਖਲ ਦੇਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਜਦੋਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਆਖਰੀ ਵਾਰ ਇੱਕੱਠੇ ਵੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੋਣ ਦੇ ਨਿਸਚਿਤ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹਨ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਸਮੇਂ ਦਾ ਅੰਤਰ ਲੰਬਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਨਤੀਜੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣਾ ਖਤਰਨਾਕ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਮਨੋਜ ਦੇ ਕਤਲ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹਨ ਅਤੇ ਮਨੋਜ ਦਾ ਕਤਲ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਹਨ। ਜਿਥੇ ਸਮੇਂ ਦਾ ਅੰਤਰ ਲੰਬਾ ਹੈ, ਉਥੇ "ਆਖਰੀ ਵਾਰ ਵੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸਿਦਾਂਤ" 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਦੋਸ਼ ਸਿੱਟਣਾ ਅਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੋਵੇਗਾ; ਇਹ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੈ ਕਿ ਹੋਰ ਪਰਿਸਥਿਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਭਿਯੋਗ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤਾਂ ਤੋਂ ਪੁਸ਼ਟੀ ਲਈ ਲੱਭਿਆ ਜਾਵੇ। ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਸਬੂਤਾਂ ਤੋਂ, ਅਸੀਂ ਆਖਰੀ ਵਾਰ ਵੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸਿਦਾਂਤ ਨੂੰ ਪੁਸ਼ਟ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕੋਈ ਹੋਰ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਲੱਭਦੇ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

16. ਨਿਜ਼ਾਮ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਸੁਣਾਈ ਦਿੱਤੀ ਚੇਤਾਵਨੀ ਨੋਟ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਹੈ। 'ਆਖਰੀ ਵਾਰ ਵੇਖਿਆ ਗਿਆ' ਸਿਦਾਂਤ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਤਦ ਹੀ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇਹ ਉੱਚਿਤ ਸੰਦੇਹ ਤੋਂ ਪਰੇ ਸਾਬਤ ਹੋ ਜਾਵੇ। ਚੋਕਕਰ ਬਨਾਮ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ, (2023) 6 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 742 ਵਿੱਚ ਇੱਕ 3-ਜੱਜ ਬੈਂਚ ਨੇ ਇਸ ਹੇਠਾਂ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ:

"15. ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਬੇਕਾਰ ਹੈ ਕਿ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 106 ਨੂੰ ਸਫਲਤਾਪੂਰਵਕ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਅਭਿਯੋਜਨ ਪੱਖ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰੰਨਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿ ਕੋਈ 'ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੱਥ ਜੋ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਵਿੱਚ ਹੈ ..."

(ਜੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

17. ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਆਖਰੀ ਵਾਰ ਦੇਖੇ ਜਾਣ ਦੇ ਨਿਰਣਾਇਕ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹਨ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਆਖਰੀ ਵਾਰ ਦੇਖੇ ਜਾਣ ਅਤੇ ਲਾਸ਼ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਵਿੱਚ ਲੰਬਾ ਸਮਾਂ ਹੈ, ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਹਾਇਕ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੀ ਸਿਲਸਿਲਾ ਇੰਨੀ ਪੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਸਿਰਫ ਇਹੀ ਨਤੀਜਾ ਕੱਢਿਆ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੋਸ਼ੀ ਹੈ। ਲਕਸਮਣ ਪ੍ਰਸਾਦ ਬਨਾਮ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਰਾਜਾ, (2023) 6 SCC 399 ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ, ਸ਼ਰਦ ਬਿਰਧੀਚੰਦ ਸਰਦਾ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀ ਰਾਜਾ, (1984) 4 SCC 116 ਅਤੇ ਸ਼ੈਲੇਂਦਰ ਰਾਜੀਵ ਪਾਸਵਾਨ ਬਨਾਮ ਗੁਜਰਾਤ ਦੀ ਰਾਜਾ, (2020) 14 SCC 750 ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ "... ਪਰਿਸਥਿਤੀਜਨਕ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਸਿਲਸਿਲਾ ਹਰ ਪਹਿਲੂ ਵਿੱਚ ਪੂਰਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਨੂੰ ਦਰਸਾਏ ਅਤੇ ਕ੍ਰਾਈਮ ਦੀ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਥਿਊਰੀ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕਰੇ। ਅਜਿਹੇ 'ਸਬੂਤਾਂ' ਉੱਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣਾ ਅਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਿੱਥੇ ਸਿਲਸਿਲਾ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਧੂਰਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਬੇਕਸੂਰ ਹੋਣ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਹੈ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਸ਼ੱਕ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਲਾਭ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਅਭਿਯੋਜਨ ਨੂੰ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਸੁਰੇਸ਼ ਥਿੱਪਪਾ ਸ਼ੈੱਟੀ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀ ਰਾਜਾ, 2023 INSC 749 ਨੂੰ ਵੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

18. ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਚੰਦਰੱਪਾ ਬਨਾਮ ਕਰਨਾਟਕ ਦੀ ਰਾਜਾ, (2007) 4 SCC 415 ਵਿੱਚ, ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇੱਕ ਬਰੀਕਾਰੀ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਹ ਯਾਦ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਦੁੱਗਣਾ ਅਨੁਮਾਨ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਜੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਦੋ ਵਿਚਾਰ ਸੰਭਵ ਹਨ, ਤਾਂ ਉਹ ਵਿਚਾਰ ਜੋ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਉੱਤੇ ਝੁਕਾਉ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਜਾਫਰੁਦੀਨ ਬਨਾਮ ਕੇਰਲ ਦੀ ਰਾਜਾ, (2022) 8 SCC 440 ਵਿੱਚ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 25-27 ਵਿੱਚ ਸੰਖੇਪ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਕਾਂ ਉੱਤੇ ਵੀ, ਦੋਸ਼ਾਰੋਪਣ ਵਾਲਾ ਫੈਸਲਾ ਟਿਕਾਊ ਨਹੀਂ ਹੈ।

19. ਉਪਰੋਕਤ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦੋਸ਼ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਬੰਧਨਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਅਪੀਲ ਮਨਜ਼ੂਰ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Vasu Gupta
Advocate